

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nastja Rojnik

Šport kot religija: analiza spletnih komentarjev ob nastopih slovenskih športnikov

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nastja Rojnik

Mentor: izr. prof. dr. Peter Stankovič

Šport kot religija: analiza spletnih komentarjev ob nastopih slovenskih športnikov

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Šport kot religija: analiza spletnih komentarjev ob nastopih slovenskih športnikov

Šport in religija sta univerzalni družbeni instituciji. Obe se skozi čas spreminjata, vendar ohranjata svoje ključne naloge. Uvodoma so predstavljene definicije športa in religije, nakar sledi njuna primerjava. V grobem lahko vzporednice med njima razdelimo na funkcionalne in vsebinske. Te vzporednice lahko najdemo v naslednjih značilnih elementih: veri, pravilih, hierarhiji, simbolih, ritualih, posebnih dnevih in krajih, magičnosti, legendah, emocionalni predanosti, asketizmu, osmišljanju življenja ter nesmrtnosti. Najprej se sicer zdi, da imata šport in religija le malo skupnega, saj šport dojemamo kot nekaj sekularnega, religija pa velja za sveto. Vendar nekateri teoretiki ugotavljajo, da o športu lahko govorimo celo kot o obliki religije. Bodisi sekularne, civilne, posvetne, nevidne, navidezne in še kakšne. V sodobni zahodni družbi je šport funkcionalno ekvivalenten religiji. Ta enakovrednost se delno kaže skozi analizo spletnih komentarjev ob uspešnih nastopih slovenskih športnikov. Obstajajo tudi protiargumenti, ki ne dopuščajo tako enostavnega enačenja, kajti temeljni značaj religije se razlikuje od temeljnega značaja športa. Bistvo religije je namreč verovanje, ki je v športu obrobno oziroma ni nujno prisotno.

Ključne besede: šport, religija, vera, uspehi na tekmovanjih.

Sport as religion: web comments analysis on performances of Slovenian athletes

Sport and religion are universal social institutions. Both are changing but main roles stay the same. At first there are represented definitions of sport and religion, then follows their comparison. The comparative parallels could be roughly divided into functional and content parallels, which can be found in following characteristic elements: belief, rules, hierarchy, symbols, rituals, special days and places, magic, legends, emotional devotion, asceticism, sense of life and immortality. At first glance it seems that sport and religion have not much in common since we find sport as something secular, and religion as holy. But some theorists argue that we can speak about sport even as a form of religion. These forms could be secular, civil, invisible, virtual etc. In modern west society sport is functional equivalent of religion. The equivalence between the two is partially seen through web commentaries on successful performances of Slovenian athletes. There are also counter-arguments which refuse such simple equating due to fundamental character of religion which differs from fundamental character of sport. Essence of religion is belief which is marginal in sport or is not necessarily present.

Key words: sport, religion, belief, success in competitions.

KAZALO

1 Uvod.....	5
2 Opredelitev športa	6
3 Definicije religij	8
3.1 Tipi sodobnejših religij	9
4 Vzporednice med športom in religijo.....	10
4.1 Funkcije športa in religije	12
4.2 Skupni elementi	13
4.3 Šport kot religija	19
5 Razlike med športom in religijo	20
6 Analiza spletnih komentarjev ob nastopih slovenskih športnikov	21
6.1 Razlogi za izbor nastopov.....	21
6.2 Izbor.....	22
6.2.1 Nastop Petre Majdič na OI.....	23
6.2.2 Nastop Tine Maze na OI	25
6.2.3 Nastop nogometne reprezentance na SP	26
6.2.4 Nastop košarkarske reprezentance na SP.....	27
7 Ugotovitve.....	28
8 Sklep.....	29
9 Literatura	30

»Naj je še tako površno, je vendarle res: nogomet – to druženje z ljudmi okrog večne Neznanke – je moja sekularizirana vera. Stadion je moja sekularizirana Cerkev. Nogometna publika je moje sekularizirano versko občestvo.«

(Rožanc 2009, 91–92)

1 UVOD

Šport je del kulture, zato pomembno vpliva na življenje posameznikov. Lahko rečemo, da gre za družbeni fenomen, ki nekaterim daje smisel v življenju. Pojavlja se torej vprašanje ali je zaradi številnih podobnosti šport mogoče razumeti kot novo obliko religije.

Cilj diplomske naloge je torej poiskati vzporednice oziroma podobnosti med športom in religijo ter ugotoviti s katerim »tipom« religije ima šport kot del popularne kulture največ skupnega, če sploh s katerim. Eni teoretiki ga namreč opisujejo kot sekularno, drugi kot civilno religijo in tudi kot novo religijsko gibanje. Pri primerjavi je pomembno ločiti vsaj dve ravni, in sicer vsebinsko in funkcionalno, tako so namreč ločene tudi definicije religij. Podobnosti oziroma vzporednice na obeh ravneh bom skušala tudi empirično preveriti, in sicer z analizo komentarjev na treh slovenskih spletnih portalih (Delo.si, MMC RTV Slovenija, 24ur.com), na temo štirih najpomembnejših oziroma najodmevnejših športnih dogodkov v letu 2010.

Raziskovalno vprašanje se glasi: Ali lahko govorimo o športu kot o religiji in če lahko, kakšna je? Hipoteza, ki si jo lahko zastavimo glede na primer, pa je naslednja: Komentarji športnih navijačev pričajo o tem, da športniki zanje predstavljajo objekt čaščenja. Za preverjanje hipoteze se bom poslužila metode sekundarne analize virov in literature, pri empiričnem delu pa bom uporabila metodo analize vsebine (analiza komentarjev posameznikov, ki spremljajo športne dogodke).

V začetku naloge bom opredelila šport in religijo oziroma religije. Nato bom poiskala vzporednice med njima oziroma obstoj le-teh zavrnila, z analizo komentarjev pa bom navedeno obravnavala tudi na konkretni ravni. Na koncu bodo zapisane ugotovitve, ki jim bo sledil sklep.

2 OPREDELITEV ŠPORTA

V tem poglavju bomo opredelili pojem športa, kar je nujno potrebno za iskanje vzporednic z religijo, pri tem pa se bomo dotaknili tudi sorodnih pojmov igre in tekme, ki nam bosta pri tej opredelitvi v pomoč.

Pomen športa je samoumeven, dokler ga ne poskušamo jasno definirati. Na splošno lahko rečemo, da ne gre za zelo natančno opisan koncept. Prav tako ga ni preprosto razlikovati od podobnih pojmov, kot je na primer igra. Kljub temu so družboslovci prišli do nekega splošnega konsenza o njegovem pomenu. S pomočjo idealnih tipov¹ lahko definiramo naslednje tri termine: igra (play), tekma (game) in šport (Leonard 1998, 10). Uvodoma torej podajamo opredelitvi igre in tekme, kar bo pripomoglo k lažjemu razumevanju pojma športa in njegovih bistvenih značilnosti.

Caillois² razlikuje med petimi značilnostmi igre. Prva je ta, da je igra svobodna, pomeni, da posameznik izbere, ali bo sodeloval in kako dolgo bo sodeloval v določeni dejavnosti. Druga značilnost je omejenost, ki se nanaša na prostorske in časovne omejitve. Za razliko od športa pri igri ni striktnih prostorskih mer in časovnih omejitev. Tretjič je igra negotova glede poteka in končnega rezultata. Takšna nedoločenost pogosto prispeva k razburljivosti igre. Četrta značilnost igre je neproduktivnost oziroma »neutilitarnost« tako poteka kot rezultata. Neproduktivnost pomeni, da izid ne prinaša materialnih artefaktov, z neutilitarnostjo pa je mišljeno to, da je namen aktivnosti aktivnost per se. Igra je torej sama sebi namen in cilj (Doupona Topič in Petrović 2006, 41). Kot slednje igra vsebuje element lažnosti. Pomeni, da sodelujoči začasno prevzamejo vlogo, vendar se z njo ne identificirajo izven prostorsko-časovne omejitve aktivnosti. Edwards igro definira kot prostovoljno in posebno aktivnost, ki se odvija znotraj poljubnih mej v nekem prostoru in času, ločeno od vsakodnevnih vlog, skrbi in vplivov, brez resnosti, namena in pomena ali ciljev za akterja. Podobno menita tudi Talamimi in Page, ki pravita da je igra prostovoljna dejavnost, katere značilnosti so malo pravil in spontanost ter jo igralci in gledalci dojemajo kot nedelo. Idejo »čiste« igre predstavljajo otroška mimikrija, igranje vlog in pretvarjanje (Leonard 1998, 10–11).

---

¹ Gre za konceptualni model Maxa Webra, ki družbene fenomene opisuje le z bistvenimi značilnostmi. Beseda idealni ni mišljena kot nekaj dobrega ali najboljšega, ampak predvsem abstraktno. Pomeni, da lahko idealne tipe postavimo nasproti dejanskemu oziroma empiričnemu (Macionis in Plummer 2009, 28).

² Caillois se je opiral na Huizingovo teorijo in njegovo temeljno delo *Homo ludens* iz leta 1937 (Doupona Topič in Petrović 2006, 42).

Tekmo lahko postavimo nasproti igri. Cilji participacije izvirajo izven nje in so sledeči: ugled, prepoznavanje ali status. Tekma je strukturirana, saj ima formalna ali neformalna pravila, ki jih igralci morajo upoštevati. Zanj je značilna tudi kolektivnost. Ima tudi lastnost resnosti, saj je važna zmaga. Tekma ni svobodna, kajti ima definirana pravila. Ta določajo tudi, kdaj se bo odvijala, saj so zanj potrebne priprave. Edwards jo definira kot aktivnost, ki se manifestira v fizičnem ali miselnem naporu, vodena je s formalnimi ali neformalnimi pravili ter ima sodelujoče, ki hočejo doseči poseben cilj, ki ima veljavo izven konteksta tekme. Ta cilj je prestiž, prepoznavnost in vpliv. Talamini in Page tekme definirata kot omejene s pravili in tekmovalne, zmaga ali poraz je lahko posledica veščin ali sreče, lahko pa tudi obojega (Leonard 1998, 11).

Jasna in natančna definicija športa, s katero se strinja veliko poznavalcev v mnogih kulturah, je naslednja: športi so institucionalizirane tekmovalne aktivnosti, ki vključujejo fizičen napor ali uporabo relativno kompleksnih fizičnih veščin, sodelovanje posameznikov pa motivira kombinacija osebnega zadovoljstva in zunanjih nagrad (Coakley 1997, 19).

Coakley s pomočjo treh spremenljivk definira šport. Prva je tip aktivnosti. Edwards o tej ugotavlja, da se prehod od igre na šport zgodi z nekaj naslednjimi transformacijami. Spontanost aktivnosti se zmanjša. Formalna pravila in strukturne vloge in odgovornosti v aktivnosti prevladajo. Pomembnost izida aktivnosti se razširi na skupine, ki pri aktivnosti neposredno ne sodelujejo. Cilji postanejo raznoliki in bolj povezani z vrednotami izven aktivnosti same. Druga je struktura konteksta v kateri se aktivnost odvija. Šport je namreč pojmovan kot poseben tip igre ali tekme. Bistvo športa je v njegovi urejeni obliki. Šport je namreč reguliran s pravili, ki so glavni element v institucionalizaciji športa. To pomeni, da so vsi udeleženci omejeni z eksternimi oziroma zunanjimi pravili. Tretja spremenljivka pa je orientacija udeležencev, ki se lahko nanaša na notranjo ali zunanjo motivacijo. Ti različni motivaciji sta povezani z delitvijo na amaterske in profesionalne športnike. Amaterski športniki so tisti, ki imajo notranjo motivacijo in takšne so tudi nagrade. Vendar so v resničnosti mnogi športniki motivirani s kombinacijo teh dejavnikov, saj je definiranje lastnosti ideal-tipsko. Problem kategoriziranja obstaja, ker je veliko športnih aktivnosti, ki niso »čiste« oblike pa tudi pojmovanja oziroma predstave o športu so različne (Leonard 1998 12–14).

Šport se od igre razlikuje po tem, da je časovno in prostorsko omejen. Igra je cilj sama po sebi, šport pa ima zunanje cilje. Slednje je značilno tudi za tekmo, ki je za razliko od igre

strukturirana. Bistven premik od tekme do športa se zgodi z zmanjšanjem spontanosti v aktivnosti in institucionalizacijo pravil.

3 DEFINICIJE RELIGIJ

Sociologi religijo smatrajo za kulturno univerzalijo, kar pomeni, da čeprav se religija pojavlja v veliko oblikah in je odvisna od kulturnega konteksta, jo v bistvu najdemo v vseh družbah (Leonard 1998, 378). Definicije lahko v grobem razdelimo na substancialne³, ki poskušajo religijo opredeliti z njeno vsebino, se pravi s tem, kaj religija je, in funkcionalne, ki poskušajo religijo določiti z njenimi družbenimi funkcijami. Prve definicije so praviloma bolj specifične in ožje. Druge so širše in religijo definirajo bolj posplošeno. Religija je vse tisto, kar opravlja funkcijo religije (Ban 2008, 68–69). Funkcionalno definicijo religije je podal tudi Durkheim: »Religija je celovit sistem verovanj in praks, ki se nanašajo na objekte, ki so šteti za »svete« – kar pomeni razločeni od drugih in prepovedani – verovanj in praks, ki ljudi združujejo v eno moralno skupnost – cerkev« (Durkheim v Smrke 2000, 24). Religijo torej naredi razločevanje med svetim in nesvetim oziroma profanim (Smrke 2000, 24). Profano se nanaša na stvari, ki so del vsakdanjosti in se jim ne pripisuje globljega pomena. Svete stvari pa izzovejo globoko spoštovanje, tudi strahospoštovanje (Coakley 1997, 476). Sodobni sociologi religijo razumejo kot izraz tega, kar družba smatra za sveto. Gre torej za institucionaliziran sistem simbolov, verovanj, vrednot in praks, ki se osredotočajo na vprašanje osnovnega smotra (Leonard 1998, 378).

Primer razvitejše, abstraktnejše in inkluzivnejše definicije je podal tudi Glenn Vernon. Pravi, da ima religija pet značilnosti, ki jo razločujejo od drugih delov človeške kulture. Prva je vera oziroma verovanje v nadnaravno ali nenaravno, se pravi v nekaj, kar presega naravni red stvari. Druga lastnost je verovanje v nekaj svetega, oziroma v nekaj, kar presega raven vsakdanjega, profanega ter vzbuja strahospoštovanje. Tretja značilnost je sistem verovanj in praks. Četrta lastnost je kolektivno deleženje vsega tega, slednja pa je zbir moralnih opredelitev. Teh pet lastnosti skupaj loči religijo od drugih delov kulture, ne pa vsaka posamezno (Smrke 2000, 25–26).

Kljub mnogim definicijam religije se večina sociologov strinja s sledečo. Religija je skupek družbenega niza verovanj in ritualov, ki se osredotočajo na osnovne stvari človekove eksistence, kot so rojstvo, življenje, trpljenje, bolezen, tragedija, krivica in smrt. Religijsko

---

³ Substancialne oziroma bistvene so izključevalne, funkcionalne pa inkluzivne (Aldridge 2000, 30).

prepričanje in rituali se ujemajo v pomenu in kulturnih praksah. Te so posebne, ker ljudje predvidevajo, da so povezane s sveto in nadnaravno sfero. Ta domneva pa temelji na veri. Predmeti, simboli in obredi so sveti, ko so prepoznani kot nadnaravni (Coakley 1997, 476).

Dotaknili smo se predvsem funkcionalnih opredelitev religije, ker so inkluzivne in tako zajamejo več religijskih oblik, saj bomo vzporednice med športom in religijo iskali na širši ravni. Ob tej splošni opredelitvi religije pa se bomo v nadaljevanju dotaknili tudi nekaterih konkretnjših tipov religij, saj nekateri avtorji vidijo šport kot točno določen tip religije.

3.1 Tipi sodobnejših religij

V nadaljevanju bodo predstavljeni bolj specifični tipi religij, ki so se pojavili veliko kasneje od tradicionalnih in katerih opredelitev podajamo z namenom, da bi pozneje ugotovili ali šport morebiti lahko opredelimo kot eno izmed njih. Obravnavane bodo civilna religija, nova religijska gibanja ter new age in nevidna religija.

Bellah govori o *civilni religiji*⁴, kjer gre za skupen sistem prepričanj oziroma verovanj. Ta skupna javna veroizpoved dokazuje fenomen sekularizacije, saj je civilna religija nek hibrid med religijo in politiko. Manifestira se v številnih praznikih⁵ v Združenih državah Amerike (Leonard 1998, 393). Gre za prodorno religijsko dimenzijo Američanov, kjer je politično življenje neodvisno od cerkev. Od državljanov se pričakuje, da bodo del nje, zato ateizem ni popularna izbira. Civilna religija ponuja celo serijo simbolov, ki združujejo geografsko, etnično in religijsko raznoliko družbo. Vloga te religije je, da si izmisli nekakšno povezavo med posameznikom in družbo (Aldridge 2000, 142–159). Vidimo jo lahko tudi v svetih dokumentih Združenih držav Amerike (Pisk 2010, 31).

Izraz *nova religijska gibanja* (NRG) se v sociologiji uporablja za razne nove religije, ki so poleg tradicionalnih v kontekstu družbene sekularizacije navzoče na Zahodu. Sekularizacijska pričakovanja so se izkazala za zmotna, kajti religijska proizvodnja z moderno ni zamrla (Smrke 2000, 286). Prevladala je opredelitev NRG, po kateri mednje uvrščajo religijske skupine, ki »so se pojavile v današnji obliki po drugi svetovni vojni in so religijske v tem smislu, da ponujajo religijski ali filozofski svetovni nazor, ali pa ponujajo način za doseg oakega višjega cilja (kot npr. transcendentalno znanje, duhovno razsvetljenje, samospoznanje ipd.). Termin tako uporabljamo za označevanje skupin, ki svojim članom nudijo dokončne

---

⁴ Termin je prevzet od Rousseauja, vendar je pomen prilagojen.

⁵ Takšni prazniki so: Dan hvaležnosti, novo leto, 4. julij ipd.

odgovore na osnovna vprašanja (življenjski smisel, posameznikovo mesto v svetu ipd.)« (Barker v Črnič 2003, 131).

Nova religijska gibanja delno sovpadajo⁶ z angleškim terminom »*new age*« (NA) oziroma novodobniško duhovnostjo. Novodobniško gibanje razvija novo duhovnost, ki se v primerjavi s tradicionalno postavlja kot nasprotje institucionalizirani religiji. Novodobniški pojem svetega ni več zunanja oziroma nadnaravna kategorija, ampak se uveljavlja kot notranja izkušnja v osebem življenju. Svete teme, koncepti ter objekti nove duhovnosti niso sveti zato, ker bi tako določila neka zunanja avtoriteta, ampak zato ker jih tako čuti posameznik (Ban 2008, 73–74). Bainbridge je NA opisal kot »kulturno banko megle«, ki obdaja konvencionalno religijo. To kaže na to, da gre za širok termin z bogato raznoterostjo kulturnih fenomenov (Aldridge 2000, 206).

Zanimivo formulacijo religije pa poda Luckmann, ki govori o *nevidni religiji*. Ta se nanaša na način obstoja religije v moderni družbi. Avtor ugotavlja, da je posameznik oziroma subjekt v središču vsebine te religije oziroma novih religioznih tem. Gre torej za individualizacijo in privatizacijo družbenih oblik religije (Kerševan v Luckmann 1997, 130). Svetovni nazor predstavlja objektivni sistem smisla. Posameznik je vanj rojen, saj se rodi v družbo z že obstoječim nazorom, ki ga s socializacijo ponotranji (Luckmann 1997, 65).

4 VZPOREDNICE MED ŠPORTOM IN RELIGIJO

Začetek poglavja se dotika zgodovine športa in religije, ki je v nekaterih delih tudi skupna. Nato se ukvarjamo z njunimi funkcijami, katerim sledi predstavitev konkretnjših skupnih elementov ter podobnosti v smernicah njunega spreminjanja. Poglavje se sklene z argumenti avtorjev, ki šport obravnavajo kot obliko religije.

Razprave o športu in religiji so pogosto nejasne, ker ju ljudje vidijo povezana na različne načine. Nekateri dokazujejo, da je šport pravzaprav nova oblika religije ali vsaj navidezna religija. Nekateri trdijo, da obstaja bistvena razlika med tem, kar je definirano kot vrsta športa in kaj kot vrsta religije. Spet drugi pa so mnenja, da sta šport in religija enostavno dve različni obliki kulturnih praks, ki občasno sovpadata (Coakley 1997, 478). Na prvi pogled se zdi, da imata šport in religija, dve univerzalni družbeni instituciji le malo skupnega. Šport namreč dojemamo kot nekaj sekularnega in profanega, religijo pa povezujemo z nadnaravnim in

---

⁶ Nekateri avtorji *new age* razlagajo kot eno od vej NRG, nekateri pa menijo, da gre za dva različna pojavi (Ban 2008, 74).

svetim. Zato se zdijo nekatere povezave presenetljive (Leonard 1998, 378). Slusher pa pravi, da vzporednice med religijo in športom niso tako neverjetne, kot se zdijo. To utemeljuje s tem, da je oba težko definirati, oziroma sta celo neopredeljiva z ustaljeno terminologijo (Leonard 1998, 14). Argumentacijo, da sta ti družbeni instituciji podobni le zaradi njunega težjega definiranja, lahko štejemo za površinsko, zato pa je bolj prepričljiva naslednja, ki ugotavlja skupne izvore in posledično medsebojno povezanost.

Šport in religija sta bila med seboj prepletena že v preteklosti, saj je v začetkih vse življenje prežemala religija. Sestavni del kulture je namreč kult in tako se preko njega kaže tudi povezava z religioznostjo. Tako se že v antiki srečamo s športom, ki je v vlogi vzgoje, ta pa vsebuje elemente telesnosti, duhovnosti in religioznosti. Starogrška tradicija je življenje razumela kot božji dar, zato tudi z vsakim delom pridobimo naklonjenost bogov. Športniki so se tako doživljali kot božji služabniki, ki služijo bogovom s treniranjem svojega telesa (Gerjolj 2003, 51–53). Za antične Grke so bila športna tekmovanja v svojem bistvu religiozne prireditve v čast njihovim bogovom (Pisk 2010, 33). Tako se je religiozna dimenzija antičnih olimpijskih iger prenesla na olimpijske igre moderne dobe. Njihov ustanovitelj Pierre de Coubertin jih je opisal kot festival človeške enotnosti, ki je sestavljen iz številnih obredov. Čeprav se je sodobni šport profaniziral in profesionaliziral, so športne prireditve obdržale predvsem kulturo religiozno-liturgični karakter. Začetni in končni obredi namreč upoštevajo tradicijo, ki sega do prvotnih obredov, kultov in bogov kulture. Moderni bogovi so tako postali nacionalni športniki, ki prevzemajo vlogo državnih herojev oziroma celo svečenikov (Gerjolj 2003, 54). Olimpijske vrednote⁷ so podprte z močjo religije, čeprav so sekularne (Pisk 2010, 33). Se pravi, da so tudi tradicionalne skupnosti na obredni oziroma religijski ravni častile svoje bogove in junake. S pojavom narodov in oblikovanjem modernih skupnosti se je junaštvo dvignilo na višjo raven, s tem tudi športno junaštvo (Šaver 2009, 104). Podobno kot religija je torej tudi šport globoko kulturno in družbeno zakoreninjen pojav (Šaver 2009, 13). Šport ima torej mnogo lastnosti in značilnosti, ki jih izvorno najdemo pri religijah. »Religiozni impulz, iskanje smisla, ki presega omejenost empirične izkustvenosti tega sveta, je namreč stalna lastnost človeštva« (Pisk 2010, 31).

---

⁷ Olimpijske vrednote so: svoboda, poštenost, prijateljstvo ter mir.

4.1 Funkcije športa in religije

Kot vse družbene institucije imata tudi šport in religija svoje funkcije, ki jih v družbi opravljata. Nekatero na bolj splošni ravni, druge pa na posamični, tako lahko govorimo o družbeni ter individualni ravni njunih funkcij.

Funkcije športa⁸ na družbeni ravni lahko delimo na pet osnovnih. Prva je družbeno-ekonomska funkcija, kjer šport prispeva k vzdrževanju družbeno-psihološke stabilnosti. Druga je socializacija, kjer šport pomaga pri ponotranjanju kulturnih prepričanj in običajev. Tretja je integracijska funkcija, saj šport prispeva k soglasnemu povezovanju sicer različnih posameznikov in raznolikih skupin. Četrta funkcija je politična, kjer se šport izrablja v ideološke namene. Slednja družbena funkcija športa pa je funkcija družbene mobilnosti, saj šport lahko služi kot sredstvo mobilnosti navzgor (Coakley in Dunning 2002, 15). Mišljen je vertikalni premik po lestvici navzgor, če športnik postane uspešen.

Na mikro ravni pa lahko govorimo o funkciji skupinskega povezovanja. Kot drugo lahko izpostavimo funkcijo »varnostnega ventila«, ki razbremeni sovražnost. Tretja je funkcija »grešnega kozla«, ki zmanjšuje iskanje nasprotnikov oziroma sovražnikov. Slednja pomembnejša funkcija športa na posamični ravni pa je iskanje zavezništva (Coakley in Dunning 2002, 16).

Funkcije religije prav tako lahko razdelimo na dve skupini: osebne ali psihološke in družbene funkcije. V prvo skupino spadajo nepredvidljivost, nemoč in stiska, iz katerih izhaja religija, saj te splošne eksistenčne pogoje skuša omiliti. Ljudem daje upanje za prihodnost, ki je predvsem blaginja za vse v onostranstvu. Prispevek religije družbi pa se nanaša na družbeno kontrolo in socialno integracijo. Prva ima funkcijo nadzora, ki s predpisi in prepovedmi dopušča ali prepoveduje določeno vedenje ali ravnanje. Eden takšnih predpisov je na primer deset božjih zapovedi v krščanstvu. Ko so takšni in podobni ukazi ponotranjeni, so do neke mere uporabljeni kot nadzor, saj človeška dejanja postanejo predvidljiva. Druga funkcija pa ima povezovalno vlogo med člani neke skupnosti. Med verniki se ustvarja tudi občutek medsebojne solidarnosti (Leonard 1998, 380).

Podobnosti med športom in religijo so številne, celo tako številne, da lahko domnevamo, da je šport postal funkcionalno enakovreden religiji (Leonard 1998, 386). Vidimo, da je že delitev funkcij podobna. Torej lahko govorimo o mikro in makro vlogah religije kot tudi športa. Oba

---

⁸ Funkcija je tukaj mišljena kot namen oziroma vloga in se ne nanaša le na funkcionalistično teorijo Augusta Comta.

sta koristna pri reprodukciji vrednot določenih družbenih skupin (Coakley 1997, 479). Na družbeni ravni imata »skupno« funkcijo, ki je integracija. Na posamični ravni pa nudita psihološko stabilnost in zavetje posameznika v družbeni skupini.

V nekaterih pogledih je danes šport postal funkcionalni ekvivalent⁹ religije. Odnos med športom in religijo je dialektičen, saj gre za medsebojno vplivanje (Leonard 1998, 378).

4.2 Skupni elementi

Po Leonardovi razdelitvi so za večino institucionaliziranih religij značilni naslednji elementi: verjetje, hierarhija, simboli, rituali in magičnost (Leonard 1998, 380–382). V nadaljevanju bomo to razčlemba razširili in dodali še nekatere elemente, ki jih omenjajo drugi avtorji, in sicer pravila, posebni dnevi oz. čas, prostori in kraji, heroji in legende, emocionalna predanost, asketizem, osmišljanje življenja in nesmrtnost ter prikazali koliko in v kakšni obliki so ti elementi morebiti značilni tudi za šport. Elementi se na nekaterih mestih prekrivajo, vendar so razčlenjeni zaradi lažje preglednosti.

a) Vera: religiozno verjetje se kaže v svetih knjigah. Tako se na primer krščansko prepričanje pojavlja v bibliji, muslimansko v koranu, mormonsko v knjigi o mormonih in tako dalje. Prav tako obstaja splošno prepričanje oziroma vera v to, da udejstvovanje v športu prinaša uspešnost v osebnih in družbenih stvareh. Takšno udejstvovanje naj bi prispevalo k posameznikovem kultiviranju in ga pripravilo na tekmovalnost v življenju. Pozitiven učinek se pripisuje tudi zaradi boljše miselne urnosti in seveda telesne pripravljenosti, ki ima blagodejen učinek na zdravje. S športom se okrepi tudi religioznost in nacionalizem. Enakost je torej v tem, da imata oba neko prepričanje oziroma ideologijo (Leonard 1998, 380–381). To je prav posebna skupna značilnost športnega in religioznega življenja, saj se obe dogajata brez trdne gotovosti. Obe od navzočih zahtevata močno vero in upanje. Pri nobeni ni mogoče doseči popolne gotovosti o prihodnosti, saj se ta zgodi neodvisno od nas (Pisk 2010, 32).

b) Pravila: znotraj obeh veljajo neka pravila, ki so lahko napisana ali nenapisana. Ta pravila so tudi pogoj, da nek prostor sploh lahko predstavlja oziroma opravlja svojo religiozno oziroma bogoslužno vlogo. Poleg že omenjenih desetih božjih zapovedi je pri športu ob grobem kršenju pravil slišati, da to več ni šport (Pisk 2010, 31). Vse religije imajo ustno ali pisno tradicijo, ki zbira navedbe o veri. V njih najdemo tudi smernice za primerno vedenje

---

⁹ Avtor to pravi za Združene države Amerike, vendar menim, da velja tudi za večji del zahoda.

(Leonard 1998, 380–381). Športna pravila pa so zapisana v športnih priročnikih za posamezne discipline.

c) Hierarhija: za veliko religij je značilna hierarhija oblasti. Na primer katoliki imajo papeže, kardinale, nadškofe in duhovnike, kjer ima vsak svoj položaj in nadrejenega. Protestanti imajo starešino, diakona in pastirje. Tudi šport ima tipično birokratično strukturo, kjer obstaja določena hierarhija. Na vrhu so mednarodne zveze in olimpijski komiteji (Leonard 1998, 380–381). Oba sta torej pod nadzorom strukturiranih organizacij, ki imajo hierarhičen sistem oblasti (Coakley 1997, 478).

č) Simboli: religije imajo simbole ali ikone, ki so lahko predmetni ali abstraktni. Imajo poseben svet pomen. V krščanstvu je tak simbol križ, ki ima pomen smrti in vstajenja. V športu je kopica simbolov zvestobe. Ti so tudi predmetni: avtogrami, kartice športnikov, ostanki predmetov, ki so jih športne »zvezde« zavrgle in druge podobne trofeje (Leonard 1998, 381). Zunanja znamenja so tako značilna za religijo in šport. Podobno kot pri religioznem obredu, se tudi športni navijači oblačijo v posebna oblačila s simboli. Med dogajanjem pojejo posebne obredne pesmi in vzklikajo posebna gesla, ki pripomorejo k vrhuncu tekme (Pisk 2010, 32). Ti simboli igrajo pomembno vlogo pri naslednji skupni značilnosti.

d) Rituali: rituali so aktivnosti, ki so vernikom zapovedane ali prepovedane. Krščanstvo pozna spoved, obhajilo in prepoved uživanja mesa ob petkih. Guttman trdi, da lahko šport kljub sekularnemu priokusu razumemo kot sekularno religijo. To se namreč kaže v številnih ritualih, ki se odvijajo pred ali po tekmovanjih. Takšni rituali so svečane otvoritve in zaključna praznovanja. Tudi oblačenje posebnih majic, kap, hlač, nogavic in podobnega obravnavamo kot obredno vedenje (Leonard 1998, 381–382). Gre predvsem za »srečne« kose oblačil, ki so športnikom že prinesli dober rezultat, zato bi ga naj ob ponovnem nošenju spet prinesli.

Oba torej poznata obrede oziroma ceremonije pred, med in po velikih dogodkih. To so posvetitev in krsti, državna himna in uvodne hvalnice, živahni govori med polčasom in nedeljske pridige, parade orkestra in procesije zbora, stiski rok po tekmi in pozdrav duhovnika po obredu (Coakley 1997, 478). Otvoritvena slovesnost je skrbno načrtovana, del nje pa je tudi častna prisega sodelujočih. Njen smisel je v notranjem očiščenju in posvetitvi sodelujočih, da bodo primerno očiščeni za sodelovanje pri »religioznih« obredih. Čas med otvoritveno in zaključno ceremonijo je zapolnjen s svetimi trenutki. V teh ključnih trenutkih

se od vseh prisotnih tako kot pri religiji zahteva popolno tišino, zbranost ter pozornost (Pisk 2010, 32). Ideja spravne daritve se torej povezuje z rituali, saj gre za dejanja, ki jih izvršitelj rituala dela za nadnaravne. Lahko gre za običajen cerkveni obred, molitev, krst, spoved in podobno (Leonard 1998, 381).

e) Magičnost: magija je vedenje, ki nekomu jamči pomiritev z manipulacijo nadnaravnih moči. Meja med rituali in magijo je včasih nejasna. Cilj takšnih aktivnosti je poizkus vplivanja na višje sile z magijo. Magija se od religije razlikuje po usmerjenosti, ki se nanaša na tukaj in zdaj. Religija pa se ukvarja z bistvenimi eksistencialnimi vprašanji. V športu lahko zasledimo kopico magičnih ritualov. Tako na primer nogometaši pri streljanju na gol, poleg znanstvenih tehnik uporabljajo njihove srečne uroke, ki so jim uspeh prinesli v prejšnjih poskusih (Leonard 1998, 381–382). Elias pravi, da so figurativni ključi športa tisti, ki zagotavljajo njegovo magično privlačnost, tudi napetost in katarzo. Ti ključi pa so: napor, tekmovanje, postavitve pravil in kolektivni pomen (Elias v Miller in McHoul 2002, 266).

f) Posebni dnevi oziroma čas: oba imata načrt dogodkov, ki slavijo pomembnost v zvezi s festivali. Oba precejšnjo pozornost namenjata dnevni počitki¹⁰. Prav tako je pri obeh nek določen čas poseben (Coakley 1997, 478). Oba poznata sveti čas, ki je seveda poseben in ločen od ostalega »navadnega« časa. V religiji so to predvsem dnevi ob koncu tedna, v športu pa je sveti čas, čas tekmovanj. Lahko gre za vsakotedenski, vsakoletni ali štiriletni cikel teh (Pisk 2010, 31). Ena izmed pojavnostnih razsežnosti¹¹ religije je doživljajska oziroma izkustvena. Za njo so pomembne razne priprave, ki vključujejo neko odtegotanje. Primer takšnega odtegotanja je post, ki je v številnih religijah zapovedan pred prazničnimi vrhunci (Smrke 2000, 58). Tudi tukaj lahko najdemo vzporednico s športom, saj je pred najpomembnejšimi tekmovanji potreben počitek, v nekaterih primerih tudi poseben post.

g) Prostori in kraji: religija in šport imata oba prostore in zgradbe za shode in posebne dogodke. Šport pozna stadione in arene, ki so okrašene s fotografijami športnikov in trofejami prvenstev. Tako imajo nekatere religije cerkve in templje okrašene s kipi svetnikov in stekla na oknih okrašena s podobami junaških dejanj (Coakley 1997, 478). V svetu religije kot tudi v svetu športa obstajajo sveti kraji. Gre za cerkev ali drug bogoslužni objekt, v športu pa za

---

¹⁰ Za kristjane je to Gospodov dan oziroma nedelja, za muslimane pa petek; za športnike pa dan pred tekmovanjem.

¹¹ Sedem pojavnostnih razsežnosti je uveljavil Ninian Smart. Razlikuje med naslednjimi razsežnostmi: 1. praktična in ritualna, 2. izkustvena in emocionalna, 3. narativna ali mitska, 4. doktrinarna ali filozofska, 5. etična in legalistična, 6. socialna in institucionalna in 7. materialna. Če ne obstaja definicija s katero bi vsi soglašali, pa obstaja soglasje glede naštetih razsežnosti (Smrke 2000, 50).

stadion, telovadnico ali podoben tekmovalni prostor. Športniki so na teh mestih doživeli razodetje lastnih zmožnosti, zase in tudi preostali svet. Sveti prostori tako hranijo mnoge spomine in zgodbe, ki se počasi preoblikujejo tudi v mitološke zgodbe velikih junakov (Pisk 2010, 31–32). V športu imajo torej pomembno vlogo stadioni in arene, katerim se pripisuje poseben pomen. Ravno ta pomen pa je spet povezan z religijo, oziroma njenim besednjakom¹². Tako so nekateri športni prostori znani kot Meka ali svetišče. Govori se tudi o kanonizaciji športnikov in se jih ima za svete (Leonard 1998, 382).

h) Heroji in legende: oba imata junake in legende, ki so to postali zaradi njihovih spretnosti. Zgodbe športnih junakov ponavljajo športni novinarji in navijači. Verski junaki so povzdignjeni v svetnike, in njihove zgodbe ponavljajo duhovniki in verski pisci (Coakley 1997, 478–479). Heroji, zmagovalci nastajajo ob svetem času športnih tekmovanj. Ta je torej inkubator polbogov. Športniki torej niso zgolj igralci in zabavljaji, ampak imajo veliko pomembnejšo vlogo. Ljudje se z njimi identificirajo. Zato življenje ob njihovih uspehih postane lepše in svetlejšo, ob porazih pa nesrečnejše (Pisk 2010, 32). Vse kulture imajo svoje heroje. Njihove življenjske zgodbe so zapis kulturnih vrednot in primerne obnašanja (Doupona Topič in Petrović 2006, 120). Podobno ugotavlja tudi Šaver, ki pravi, da ima športnik potencial posredovanja med posameznikom in skupnostjo. »Reprezentacija herojskega vedno služi kot zrcalo pomembnih družbenih vrednot« (Šaver 2009, 17). Leonard pravi, da je čaščenje in oboževanje športnih junakov vsakdanje ter ima mnogovrstne manifestacije. Tudi on pravi, da kulturni junaki posebej imajo vrednote in postanejo objekt občudovanja. Smith naredi še korak naprej z domnevo, da je funkcija junakov ohranjanje družbene strukture z ovekovečenjem socialnih vrednot in norm, kar prispeva k družbeni solidarnosti (Leonard 1998, 66).

i) Emocionalna predanost: šport in religija lahko izzoveta močno razburjenje in čustveno prevzameta posameznike ali skupine (Coakley 1997, 479). Oba predstavljata eno najmočnejših skupinskih vezi na vseh ravneh med vsemi sodelujočimi. Tako imata izredno moč za oživitve skupnosti. Oba človeka potegneta vse, se pravi v skupino podobno razmišljajočih (Pisk 2010, 32). Sta tudi vira eksistencialnih izkušenj, ki lahko začasno ukinejo vez med seboj in preostalim svetom. Oba se lahko namestita v nadnaravnem in dasta izkušnjo evforije in čustvenih viškov (Coakley 1997, 479). Športno dogajanje lahko človeka potegne v globoko doživljanje in predanost, celo fanatizem. Tako kot ima vsaka religija svoje

---

¹² Besede v originalu podobnost lepše opišejo: *meccas, shrines, canonized, enshrined*.

fundamentaliste, jih ima tudi šport. Navijač ni le gledalec, tako kot udeleženec religioznega obreda ni le poslušalec. Biti le gledalec, je lahko celo bogokletno. Šport in religija se življenj ljudi dotikata globlje in trajnejše kot le zabava (Pisk 2010, 32).

j) Asketizem: oba poudarjata askezo v smislu da poudarjata disciplino, skromnost, ponavljanje in razvoj značaja, katerega nazor je »brez bolečine ni izboljšanja«. Slednjega promovirajo mnogi trenerji in tudi duhovniki (Coakley 1997, 479).

k) Osmišljanje življenja: oba lahko dasta globok osebni pomen v življenju (Coakley 1997, 479). Religija kot tudi šport prispevata h kakovosti in osmišljanju človekovega življenja. Ponujanje smisla pa je univerzalni temelj razumevanja vsake religije. Oba namreč človeku ob neuspehu ponujata pomoč in dajeta drugo možnost. Človeka spodbujata, da ne bi obupal. V športu se to kaže s tem, da se ob porazu misli na naslednjo tekmo, kjer bo morebiti bolje (Pisk 2010, 32). Oba imata tudi postopke za osebno izboljšanje. Šport ima priročnike igre, vaje in odmore. Religija pa ima svete knjige, molitve in trenutke odmaknjenosti (Coakley 1997, 478).

l) Nesmrtnost: nesmrtnost preko športa je seveda simbolna nesmrtnost. Družbena pomembnost vrednot kot sta uspeh in dosežki vpliva tudi na zavedanje športnikov, da razmišljajo, kako se bo o njihovi športni predstavi govorilo po njihovi smrti. Obstajajo pa tudi nagrade v tostranstvu, ki posameznikom dajo elan in smisel, da se je to, kar delajo ali so naredili v športu splačalo. V svetu športa se podeli več nagrad, premij in časti kot v katerem koli drugem družbenem svetu (Leonard 1998, 68). Za bogove pa vemo, da so večni in to ne le simbolično, ampak »dejansko«.

Opisani skupni elementi nakazujejo na številne podobnosti religije in športa. Nekatere so zgolj površinske, kot na primer podobnost hierarhične ureditve, druge pa morebiti kažejo na tesnejšo povezanost. Primer takšnega skupnega elementa je osmišljanje življenja, kjer gre za podobnost v vsebini.

Šport je značilnost vseh znanih kultur, kar je pokazala Murdockova razčlenitev 3000 znanih kultur. Med osemdesetimi skupnimi značilnostmi je tudi šport oziroma gibalna ustvarjalnost (Doupona Topič in Petrović 2006, 36). Prav tako je religija značilna za vse kulture, saj več milijardam svetovnega prebivalstva religije narekujejo vsakdanje obnašanje, orientacijo v svetu in jim osmišljajo življenje, enim v večji drugim pa v manjši meri. Velikemu delu prebivalstva pa religije življenje tudi omejujejo (Smrke 2000, 8). Enako bi lahko rekli tudi za

šport, saj ta nekaterim predstavlja smisel življenja, a jih lahko na primer zaradi treninga oziroma njegovega spremljanja tudi omejuje v vsakdanjem življenju.

Podobnosti med športom in religijo so tudi v istih smernicah njunega spreminjanja v sodobni družbi. Vzporednice najdemo med religijo in drugimi prostočasnimi dejavnostmi (Davie 2005, 137). Delne vzporednice med religijo in športom kažejo na ambivalenco. Gre za prostočasni dejavnosti, katerih obstoj je odvisen od zadostnega števila njunih navdušencev. Tudi stopnja individualnosti v svetu športa in v svetu religije je podobna. Se pravi, da je visoka, kar je značilnost zadnjih desetletij dvajsetega stoletja. Uspešne so namreč tiste dejavnosti, s katerimi se posameznik lahko ukvarja sam ali v manjši skupini. Skupinske igre so se premaknile v profesionalno sfero. To lahko opazimo tudi pri religiji, saj evropski posamezniki svojo religijo odkrivajo neodvisno od institucionaliziranih cerkva in to v vedno večjem številu. Prepričljive vzporednice vidimo tudi v upadanju števila gledalcev na nogometnih tekmah v Veliki Britaniji in upadom rednega obiskovanja cerkva. Padec se je zgodil ob istem času in iz istih razlogov, ki so preprosti. Ljudje se več ne zbirajo, da bi se skupaj zabavali, oziroma lahko to počnejo na bolj ekonomičen način ob televizijskem sprejemniku. Zanimanje za ogled tekem in za stik z religijo še obstaja, vendar je izraženo na drugačen način, se pravi preko medijev (Davie 2005, 150–151). Podobnost morda lahko vidimo med ameriškim teleevangelizmom¹³ in televizijskih prenosih športnih dogodkov. Ključnega pomena v obeh primerih so sponzorji, zato so finančne posledice zagotovo enake (Davie 2005, 63). Ena bistvenih značilnosti religij je ta, da ponujajo sisteme smisla. V modernih družbah lahko posameznik zaradi odsotnosti uradnega sistema smisla po lastni volji te izbira iz široke ponudbe na svobodnem trgu (Pisk 2010, 31). Opisani so elementi skupnega spreminjanja v današnji družbi, kjer je potrebno upoštevati, da gre za splošen trend individualizacije, ki je značilen tudi za druge družbene segmente. Vredno pa je omeniti tudi sledeče družbeno gibanje, ki je prav tako pomenilo določeno spremembo.

V dvajsetem stoletju se je pojavilo novo razmerje med športom in religijo. To novo družbeno gibanje lahko imenujemo »športanstvo«¹⁴. Razvoj lahko dokumentiramo s pojavom verskih organizacij¹⁵ za športnike od leta 1950 naprej. Cilj teh organizacij je rekrutacija novih članov verstva, predvsem krščanskega (Leonard 1998, 387). Cerkev je vzgojila že veliko športnikov,

---

¹³ Gre za obliko religijske komunikacije (predvsem preko religijskih televizijskih oddaj in elektronskih pridig), ki je značilna za Severno Ameriko.

¹⁴ V originalu *sportianity*.

¹⁵ Najbolj znane organizacije: FCA (Fellowship of Christian Athletes), AIA (Athletes-in-Action), PAO (Professional Athletes Outreach) itd.

k čemur so pripomogli tako imenovani športni kaplani. Ti spremljajo verne športnike na velikih tekmovanjih, tako z duhovno kot religiozno pomočjo (Gerjolj 2003, 57–58).

4.3 Šport kot religija

Najbolj skrajna predpostavka je ta, da je šport oblika religije. Opredelitev v tej smeri najdemo pri Prebishu, za katerega sta šport in religija eno in isto. Meni namreč, da je šport postal religija do takšne mere, da je bolj ustrezen izraz za osebno religioznost kot na primer krščanstvo, judovstvo ali katera druga tradicionalna religija (Prebish v Coakley 1997, 478).

Teolog Novak je mnenja, da je šport oblika »naravne« religije, ker so gonilne sile tako športa kot religije svoboda, hrepenenje po popolnosti in spoštovanje mej ritualov, ki imajo poseben simboličen pomen. Trdi, da je šport povezan s pobožnostjo, ker se pojavlja v enakih prizadevanjih za popolnost telesa, razuma in duha, ki vodi ljudi k njihovem pojmovanju boga (Novak v Coakley 1997, 478). Spraševanje po smislu obstaja aktualno, vendar je sedaj v sferi »posvetne« religije, pravi Novak. Šport je uvrstil med človekove dobrine, ki si jih je vredno želeli zaradi njih samih, ne pa kot sredstvo za doseg nečesa drugega. Poudarja, da šport pripada kategoriji religije, čeprav ni religija na enak način kot recimo katolicizem, ampak bolj kot sekularne in civilne religije (Pisk 2010, 31). O športu kot sekularni religiji govori tudi Šaver (2009, 102).

Edwards je šport opisal kot sekularno oziroma navidezno religiozno institucijo, ker si šport z religijo deli določene značilnosti in družbene funkcije (Coakley 1997, 478). Tudi za Leonarda šport predstavlja sekularno ali »kvazi« oziroma navidezno religijo (Leonard 1998, 381). Avtorja torej menita, da je šport le navidezna religija, se pravi, da je ne razumeta kot »pravo«, kajti zavedata se le določenih vzporednic.

Mathisen je šport opisal kot »ljudsko« religijo, kajti v neprekinjeno družbeno navado ju združujejo vrednote, zaupanje oziroma vera, miti in kulturni obredi, ki so postali del tradicije (Coakley 1997, 478). Izraz religija se tukaj nanaša predvsem na omenjeno skupno tradicijo, zato bi ga lahko tudi zamenjali z drugim manj »vpadljivim« izrazom. Podobno lahko vidimo pri naslednjem avtorju, ki to tudi jasno nakaže.

O športu lahko razmišljamo tudi kot o postmoderne »religiji brez religije«. Njena temeljna ideja naj namreč ne bi bila v podrejanju togim pravilom, pač pa v »nori« predanosti, brez katere športa ni, kar kaže na religiozno razsežnost športa (Caputo v Pisk 2010, 33).

Harry Edwards celo namiguje, da če imajo Združene države Amerike religijo, je ta šport (Leonard 1998, 378). Podobno ugotavlja Charles Prebish, ki pravi, da ne obstajajo samo vzporednice med športom in religijo, ampak lahko govorimo o celotni enakosti. Trdi, da je šport religija za vedno večje število Američanov (Prebish v Coakley 1997, 475). Tudi Taylor ugotavlja, da šport marsikomu predstavlja osebno religijo. Pravi, da veliko Američanov opravlja božjo službo v cerkvi športa. Za vsako osebno prepričanje pa obstajajo tudi obredi, pa naj gre za nogomet, golf ali ostale športne panoge (Pisk 2010, 31).

5 RAZLIKE MED ŠPORTOM IN RELIGIJO

Veliko je podobnosti med športom in religijo, vzporednice so tako očitne, da nas zlahka navdušijo in tako pozabimo na razlike med tema dvema sferama (Coakley 1997, 479). O tem, da so razlike precejšnje in enačenje ni smiselno, govorijo sledeči avtorji.

Esencialisti pravijo, da je temeljni značaj religije drugačen od temeljnega značaja športa. Razlike opažajo v naslednjih ugotovitvah. Religijsko prepričanje, smoter, rituali in dogodki temeljijo na svetem in nadnaravnem, medtem ko so enake športne stvari v profani in materialni sferi. Drugo razliko vidijo v namenu oziroma cilju. Religija si prizadeva preiti iz materialnih pogojev in okoliščin v duhovne. Šport pa je osredotočen na materialne rezultate, ki težijo po ugodju, slavi in bogastvu tukaj in zdaj. Naslednja razlika je v temelju. Religija temelji na veri, šport pa je osnovan na pravilih in odnosih. Slednji je v osnovi tekmovalen, religija pa je netekmovalna. Poudarja duh ustrežljivosti in ljubezni do drugih, medtem ko šport zanimajo osebni dosežki, lastno napredovanje in premagovanje drugih. Religiozni obredi so osredotočeni predvsem na proces, športni pa na cilj. Osnova religije je tudi mističnost in čistost oziroma neomadeževanost, medtem ko ima šport izrazite poteze in je tudi surov. Religija je v osnovi navdihnjena z božjim, kar za šport ne drži. Verske dogme so svete, športna pravila pa profana. Esencialisti seveda opažajo prekrivanje, vendar ga razložijo z opisanimi osnovnimi in hkrati bistvenimi razlikami (Coakley 1997, 479–480). Da šport ni religija meni tudi Chandler. Pravi namreč, da ne odgovarja na človekova eksistencialna vprašanja. Torej čeprav šport lahko ponudi primere verovanja, ritualov, žrtvovanja in nadnaravnosti, se to dogaja v kontekstu, ki je ustvarjen zavestno in načrtno s strani ljudi, za njihovo lastno zadovoljstvo. V tem kontekstu imajo prav tako pomembno vlogo naključje, sreča in usoda. Igralci za naklonjenost svojih bogov lahko uporabljajo magijo. Ni pa to religija, saj gre za spreminjanje življenja v tem svetu. Torej nam šport sam po sebi ne more pojasniti, od kod smo in kam gremo. Obstaja za zabavo in zaposlitev, ne vznemirja pa nas z

vprašanji o naši usodi. Prav slednje je posebnost religije (Chandler v Pisk 2010, 31). Podobno ugotavlja sledeča avtorica, ki navaja naslednje razloge zaradi katerih sta šport in religija nezdružljiva: bistvo religije je nesebičnost, bistvo športa pa sebičnost. Obravnavanje boga, kot nekega super trenerja, ponižuje tako šport kot religijo. Veliko športnikov se prej poslužuje magije, kot pa religije. Športniki, ki so člani neke ekipe so se prisiljeni prilagoditi skupinskemu obnašanju, kar je kršitev njihove verske svobode (Lay 1993, 1).

Na eni strani torej stojijo avtorji, ki vehementno trdijo, da je šport oblika religije, na drugi strani pa diametralno nasprotni avtorji, ki se s tem niti malo ne strinjajo. Presenetljivo pa je relativno majhno število teoretikov, ki bi iskali nek razumen konsenz in meje med podobnostjo športa in religije. Del »resnice« bomo skušali empirično preveriti v naslednjem poglavju.

6 ANALIZA SPLETNIH KOMENTARJEV OB NASTOPIH SLOVENSКИH ŠPORTNIKOV

6.1 Razlogi za izbor nastopov

Šport ima milijone gledalcev po vsem svetu. Njegova današnja predstava je najbolj odvisna od medijev. Gre za medijsko predstavo športa kot dejavnosti, vedno bolj pa tudi športa kot slavljenja športnikov. Poseben odnos do športnih zvezd kaže na pomemben kulturni vzorec, ki preko medijev povezuje ljudi in šport (Doupona Topič in Petrović 2006, 117–119).

Gledalci so v športu posreden dejavnik. Njihov vpliv na igro športnikov je pomemben. Za gledalce je športna tekma predstava. Identificirajo se z igralci ene ali druge ekipe ter zanjo navijajo, kar pomeni kontakt z njihovimi izbranci (Doupona Topič in Petrović 2006, 53). Govorimo lahko o neposrednih in posrednih potrošnikih športa. Med prve uvrščamo tiste, ki se športnih dogodkov udeležujejo v živo, se pravi na stadionih v dvoranah in podobno, v drugo skupino pa spadajo tisti, ki šport spremljajo preko medijev, se pravi televizije, radia, knjig, filmov, časopisov, revij in vsakodnevnih pogovorov (Leonard 1998, 401). Akterji naše analize so predvsem slednji, torej posredni oziroma indirektni potrošniki športa.

Večina Slovencev gleda športne dogodke po televiziji. Enkrat tedensko športne dogodke spremlja 31,5 % vprašanih, včasih oziroma občasno pa kar polovica vprašanih. To pomeni, da si le trije odstotki ljudi v Sloveniji ni nikoli ogledalo športnih dogodkov po televiziji (Jošt 1999, 41). Časovno gledalci največ časa namenijo naslednjim športnim panogam: alpskemu smučanju, košarki, smučarskim skokom, nogometu in atletiki (Jošt 1999, 44–47). Odziv

javnosti in popularnost se spreminja skladno z uspehi »domačih« športnikov, pomembna pa ostaja tudi tradicija nekega športa.

Glede na raven tekmovanj so najbolj priljubljena velika oziroma najvišja mednarodna tekmovanja, kot so olimpijske igre in svetovna prvenstva, ki jih zelo rado spremlja 68 % vprašanih. Sledijo svetovni in evropski pokali (Jošt 1999, 49). Njihova »redkost« (na vsaka štiri leta) jim prinaša poseben prestiž in visoko gledanost.

6.2 Izbor

V teoretičnem delu smo iskali vzporednice ter razlike med športom in religijo. V nadaljevanju pa bomo skušali teorijo delno nadgraditi, in sicer z analizo empiričnih primerov. Odločila sem se za analizo komentarjev na treh slovenskih spletnih portalih: MMC RTV Slovenija, 24ur.com in Delo.si. Z izbiro treh portalov je zagotovljena večja raznolikost občinstva oziroma komentarjev in s tem njihova reprezentativnost. Komentarji se nanašajo na štiri izbrane športne dogodke v letu 2010. Gre za nastope slovenskih športnikov, ki so bili medijsko najodmevnejši in tudi relativno uspešni, glede na napovedi in pričakovanja, prav tako je bilo temu ustrezno večje zanimanje in odziv javnosti. Za preveritev zastavljene hipoteze: komentarji športnih navijačev pričajo o tem, da športniki zanje predstavljajo objekt čaščenja, bo uporabljena metoda analize vsebine. Za lažjo orientacijo bom najprej na kratko opisala potek posamičnih izbranih¹⁶ nastopov slovenskih športnikov iz leta 2010, ki so navedeni po časovnem vrstnem redu: nastop in bronasta kolajna v klasičnem šprintu na smučeh Petre Majdič na ZOI v Vancouvru; nastopa in dve srebrni kolajni Tine Maze v alpskem smučanju (superveleslalom in veleslalom); nastop slovenske nogometne reprezentance na SP v Južnoafriški republiki in izpad v prvem kolu ter nastop slovenske košarkarske reprezentance na SP v Carigradu in osvojeno končno osmo mesto. V nadaljevanju bomo z analizo komentarjev prikazali oziroma preverili, ali se v njih morebiti kažejo prej obravnavane vzporednice med športom in religijo. Pri analizi komentarjev bo osredotočenost predvsem na naslednjih religioznih elementih:

- čaščenje športnikov kot bogov: ta se navezuje na element ritualov (d), kamor čaščenje tudi spada, predvsem pa najbolj preverja zastavljeno hipotezo,

---

¹⁶ Tudi hokejska reprezentanca je nastopila na SP, vendar je nastopila v B skupini in se tako prebila v elitno divizijo. Za razliko od drugih izbranih dogodkov se ta turnir odvija vsako leto. Tudi posamezniki v drugih disciplinah so blesteli na tekmah, vendar so velika tekmovanja naš kriterij za izbor.

- pripis nadnaravnih sposobnosti: nadnaravne zmožnosti spadajo k elementu magičnosti (e) ter posredno k veri (a),
- verjetje v njih oziroma njihov uspeh: tukaj gre za element verjetja oziroma vere (a),
- nesmrtnost: je element, ki se nanaša na simbole (č) in smo ga posebej obravnavali pod nesmrtnostjo (l), povezan pa je tudi z elementom herojev in legend (h),
- na globoko čustveno prevzetost: gre za element emocionalne predanosti (i).

Ti elementi so obravnavani, ker se najtesneje navezujejo na naše raziskovalno vprašanje in hipotezo. Elementa posebni dnevi oziroma čas (f) ter kraji in prostori (g) sta dodana le na mestih, kjer dodatno osvetljujejo obravnavano tematiko. Elementa osmišljanja življenja (k) se nismo posebej dotaknili, ga je pa v nekaterih komentarjih mogoče zaznati v povezavi s posebnim časom, ki nekaterim ljudem lahko osmisli življenje. Elementa pravil (b) in hierarhije (c) pri analizi nismo posebej obravnavali, saj ju tudi drugače v komentarjih verjetno ne bi zaznali; gre namreč za splošnejšo oziroma širšo raven kot jo lahko izzovejo odzivi na uspehe slovenskih športnikov. Prav tako ni obravnavan asketizem (j), saj ni relevanten oziroma ključen za naše raziskovalno vprašanje.

6.2.1 Nastop Petre Majdič na OI

Petra Majdič je kot najboljša slovenska tekačica na smučeh v Vancouver odšla z napovedjo zlate medalje, saj je zaradi dobre forme bila glavna favoritka. Med ogrevanjem se je zapeljala v trimetrski jarek in grdo padla¹⁷. Kljub bolečinam je nastopila v četrtfinalu, kasneje še v polfinalu in seveda finalu, kjer je dosegla bronasto odličje. Kasnejše slikanje je razkrilo, da ima tekačica zlomljena štiri rebra ter pnevmotoraks, kar pomeni, da se ji je zrak nabiral v prsnem košu. Ta informacija je pomembno prispevala k temu, da je svoj nastop celo sama opisala kot čudež, predsednik Danilo Türk pa ji je podelili zlati red za zasluge Republike Slovenije.

1) Čaščenje športnikov kot bogov: »*PRIKLONIM SE TI DO TAL!*« (24ur.com 2010c: komentar micka100); »*Vsa čast in slava!!*« (MMC RTV Slovenija 2010b: komentar ekstatik); »*Čakamo te ko prideš, slavljena*« (24ur.com 2010a: komentar sosed9); »*Če bi bili zdaj v ZDA, bi Petro že proglasili za svetnico in ji gradili takšne in drugačne spomenike*« (24ur.com 2010c: komentar luzibluzi). Iz prvih treh komentarjev je razbrati slavljenje športnice, ki je tudi izraženo s priklanjanjem. Slednji komentar pa je predlog za materialno ovekovečenje, ki

¹⁷ Komentarji ob uspehu Petre Majdič so eni izmed najštevilčnejših na temo športa, morda prav zaradi padca.

omogoča nadaljnjo čaščenje. Naslednji so še bolj zgovorni: »*Spisek slovenskih športnih bogov je dragi Sliovenci daljši za novo junakinjo Petro Majdič*« (24ur.com 2010c: komentar jelovica); »*Zame si BOGINJA ŠPORTA!*« (24ur.com 2010č: komentar ciaobella); »*Petra je BOGINJA!*« (24ur.com 2010a: komentar leviathan); »*Pa ta ženska je z drugega planeta*« (24ur.com 2010c: komentar 5roker7). Ti komentarji zelo jasno kažejo, da jo vidijo kot boga oziroma bitje z drugega planeta.

2) Pripis nadnaravnih sposobnosti: »*Noben ni zmožen takšnih naporov kot jih je pokazala Petra!!*« (24ur.com 2010c: komentar Nina Vulkan); »*mislim da ji ni enake na celem svetu*« (24ur.com 2010c: komentar anonimnez00); »*Ti naponi so morali biti nadčloveški*« (24ur.com 2010c komentar vrt007); »*Čestitke Petri za nadčloveške napore!*« (24ur.com 2010c: komentar rumburak); »*Nadčloveška zmožnost - kapo dol!*« (MMC RTV Slovenija 2010a: komentar divac); »*Pokazala si, kaj vse zmore človek pa čeprav z nadčloveškim naporom*« (Delo.si 2010a: komentar Neznani). Našteti komentarji dokazujejo, da je Petrin nastop dojet kot nadnaraven, ki ga nihče drug ni zmožen, za nekatere niti ona sama, zato je dojet kot čudež. »*Naredila si nekaj nemogočega, čudežnega*« (24ur.com 2010c: komentar adeline); »*zgodil se je čudež, ponavljam čudež*« (24ur.com 2010b: komentar kriska13); »*PETRA MAJDIČ DELA ČUDEŽE!!!!!!!!!!*« (MMC RTV Slovenija 2010a: komentar pudzian).

3) Verjetje v njih oziroma njihov uspeh: po poškodbi je le malokdo napovedoval kolajno, zato je bilo presenečenje označeno celo s čudežem. Pogosto se uporablja torej beseda čudež, kajti racionalno je skoraj nemogoče pojasniti Petrin nastop.

4) Nesmrtnost: »*petra je za vse večne čase zapisana v športne anale.za mene z ZLATIMI črkami!!!!*« (24ur.com 2010c: komentar lodz68); »*Petra je rojena zmagovalka, s tem nastopom se je za vse večne čase zapisala med nesmrtno olimpijske legende!*« (MMC RTV Slovenija 2010a: komentar Marek Heinz). Zaradi svojega dosežka bo ona postala simbolno nesmrtna.

5) Na globoko čustveno prevzetost: »*Vsakič ko pogledam slike od Petre mi stopijo solze na oči*« (24ur.com 2010c: komentar roman.lovsin@gmail.com); »*Ne znam opisat kako sem se počutil ko sem gledal Petrin kvalifikacijski nastop [...] Šport je res čaroben!!!*« (MMC RTV Slovenija 2010a: komentar traceur); »*Eno samo navdušenje me je - dobesedno krvavo zaslužena kolajna*« (Delo.si 2010b: komentar Idelalist). Navedeni komentarji pričajo o močni čustveni vpetosti komentatorjev v dogajanje, saj govorijo, da so jokali od sreče in hkrati čutili njeno bolečino.

6.2.2 Nastop Tine Maze na OI

Tina Maze trenutno velja za najboljšo slovensko alpsko smučarko, prav tako ima podobno pozicijo tudi v svetovnem merilu. Z dvema srebrnima medaljama je izpolnila pričakovanja navijačev, sama pa si je želela stopiti tudi na najvišjo stopničko.

1) Čaščenje športnikov kot bogov: »*men je Tina kot boginja:*)« (24ur.com 2010f: komentar perica26); »*Vsaka čast. Klanjam se ji.*« (MMC RTV Slovenija 2010c: komentar angelmanuel); »*Kapo dol, klanjam se!*« (MMC RTV Slovenija 2010c: komentar dory).

2) Pripis nadnaravnih sposobnosti: »*Neverjetno!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! Noro!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!*« (MMC RTV Slovenija 2010c: komentar nefa); »*tina res neverjetno meni najljubša slovenska športnica ...*« (MMC RTV Slovenija 2010c: komentar bjordalen-tiala). Izraz »neverjetno« najverjetneje ni mišljen kot nadnaravnost, temveč prej kot izjemnost. Iz nekaterih komentarjev pa je možno vseeno sklepati na izražanje nadnaravnosti: »*Kaj lahko rečem kot... ČUIDEŽ*« (24ur. com 2010d: komentar tedomedo).

3) Verjetje v njih oziroma njihov uspeh: »*tvoji tekmi še prideta [...] verjamem vate!!!*« (MMC RTV Slovenija 2010c: komentar visioneuro); »*Navijamo in verjamemo vate še naprej.*« (24ur.com 2010e: komentar Nipravice); »*To je pa čudno Tina. Jaz sem bil na kolenih celoten tvoj nastop in verjel v odličje. Sicer sem po zadnjem vmesnem času upal na bron, ampak ko sem na koncu videl številko dve, vem da si me slišala v Whistler! Hvala za polepšan večer, teden, mesec!*« (MMC RTV Slovenija 2010č: komentar Saš89). Navijači so že pred tekmo in tudi po njen verjeli, da bo Tina uspešna. Nekateri se ji zahvaljujejo, da jim je polepšala dneve. Tukaj lahko potegnemo vzporednico s svetim časom, ki ga za nekatere predstavljajo športna tekmovanja.

4) Nesmrtnost: »*Črna na Koroškem se naj imenuje zdaj Srebrna na Koroškem !*« (24ur.com 2010d: komentar black2). Nesmrtna bi po tem predlogu postala s preimenovanjem kraja zaradi njenega dosežka.

5) Na globoko čustveno prevzetost: »*VPITJE-SMEH-SOLZE-BREZ BESED HVALA TINA !!!*« (24ur.com 2010d: komentar hendl).

Najdemo pa tudi posameznike, ki opozarjajo, po njihovem mnenju na pretiravanje nekaterih: »*Sramota za Slovenijo!!! Da se tako časti te buržuazne rituale, kjer lahko vsak malo smuča in služi na tisoče evrov*« (24ur.com 2010g: komentar JekloInDuh).

6.2.3 Nastop nogometne reprezentance na SP

Nogometna reprezentanca se je uspela uvrstiti na SP v JAR, kar je bilo že označeno kot uspeh. Po zmagi nad Alžirijo pa je uvrstitev v osmino finala postala realna, vendar se ni izšla. To »navijačev« ni odvrnilo od veličastnega sprejema ob vrnitvi v Slovenijo.

1) Čaščenje športnikov kot bogov: »Handanovič je car nad carji...on je preprosto slovenski nogometni bog« (MMC RTV Slovenija 2010d: komentar sunshine girl); »Bravo heroji [...] Čeprav se niste uvrstili v drugi krog ste za nas bogovi« (MMC RTV Slovenija 2010d: komentar strš). Posamezni igralci, v tem primeru vratar je bog, za nekatere pa tudi ostala ekipa.

Naslednji komentarji opozarjajo ostale komentatorje na paradokсна dejanja: »Slovenija je edina država na svetu, kjer slavimo poražence!« (24ur.com 2010k: komentar tom.tom); »nogomet je SAMO šport. eni pa so v nogomet tukaj vpletli še politiko,vero« (24ur.com 2010k: komentar Zoki Delija); »Začnite že živeti, zase mislim, ne za nogomet. Edine osebe, ki imajo kaj od nogometa so nogometaši in tisti, ki živijo na račun navijačev. Še enkrat: zbudite se iz te religiozne norosti in začnite živeti!« (24ur.com 2010k: komentar Leibniz); »slovenci smo zboleli ne locimo dobro od slabega nogometase castimo kot bogove z milijonskimi placami pa so le neslavno izpadli« (24ur.com 2010k: komentar fortunat1); »Po sprejemih na Pučniku in na Prešercu je jasno, zakaj na volitvah pri nas uspevajo nesposobneži. Raja slavi luzerje kot bogove« (Delo.si 2010c: komentar Neznani).

2) Pripisa nadnaravnih sposobnosti v komentarjih ni bilo zaznati, kar je najverjetneje posledica tega, da je bil izpad iz tekmovanja praktično takojšen.

3) verjetje v njih oziroma njihov uspeh: »... verjamem v njih saj so se že izkazali ko so premagali Ruse :)« (24ur.com 2010h: komentar leila123); »... očitno se nismo zreli.JAZ VERJAMEM« (MMC RTV Slovenija 2010f: komentar mikiau). Nekateri so pred porazom verjeli vanje, nekateri pa tudi po njem. Verjamejo namreč, da bo enaka reprezentanca uspešna na naslednjem velikem tekmovanju.

4) Nesmrtnost: »Heroji si zaslužijo imeti državni praznik!!« (24ur.com 2010k: komentar cistilec007). S praznikom bi si zagotovili simbolno nesmrtnost.

5) Na globoko čustveno prevzetost: »Kaj naj recem, da, zalostna sem, a PONOSNA! [...] Hvala za ta neverjetna 2 tedna! Cakamo vas na Brniku!« (MMC RTV Slovenija 2010g:

komentar m13); »Fantje hvala vam iz srca .. zame se nerabte več dokazovat« (24ur.com 2010i: komentar Skyro).

Naslednja komentarja predstavljata sveti čas: »Raztural so. To sta bla dva najlepša tedna v mojem življenju!« (MMC RTV Slovenija 2010e: komentar Domoljub); »ponosmi smo na vas!! to so bili moji najlepši dnevi v mojem življenju do sedaj!!!« (MMC RTV Slovenija 2010e: komentar šit).

Zanimive pa so tudi naslednje priprošnje k bogu, kar pomeni, da oni to niso, saj za uspeh rabijo višjo silo: »Sam sem sicer ateist, vendar bom rekel: BOG JE! NAVIJA ZA SLOVENIJO!!!« (24ur.com 2010h: komentar Tehnokrat); »sigurno vsi molijo danes da so bogovi oz visje sile na strani slovenije« (24ur.com 2010j: komentar _rooney_); »Boga ni! Al pa ne navija za Slovenijo! lol . Tisti, ki verjamete v to ste premalo molili al pa premalo v puščico vrgli. Vzemite to malo z rezervo« (MMC RTV Slovenija 2010d: komentar farjestad).

6.2.4 Nastop košarkarske reprezentance na SP

Na svetovnem prvenstvu v košarki, ki je leta 2010 potekalo v Carigradu, je nastopila tudi slovenska košarkarska reprezentanca. Prišla je v četrtfinale, kjer je izgubila s Španijo. V tekmi za sedmo mesto je izgubila z Rusijo in tako zasedla končno osmo mesto. Medijski pritisk je bil velik ter pričakovanja velika, zato je sledilo razočaranje.

1) Čaščenje športnikov kot bogov: »ne smemo pa narediti takega preobrata, da jih še včeraj hvalimo kot bogove, danes pa bi jih kar pozabili« (MMC RTV Slovenija 2010i: komentar Domoljub). Komentator je mnenja so kljub »neuspehu« še vedno bogovi.

2) Pripis nadnaravnih sposobnosti: »Kaj si nor, neverjetno smo igrali« (24ur.com 2010l: komentar zMorrigan). »Svoje ste opravili! Če bi danes zmagali bi to bil neverjeten uspeh ampak tudi med 8 na svetu je odlično!!!« (24ur.com 2010n: komentar HOOONDAAAA); »neverjetno!!! kapo dol vsem igralcem in strokovnim vodstvom!!! zgodovinski uspeh« (MMC RTV Slovenija 2010h: komentar melitam).

3) Verjetje v njih oziroma njihov uspeh: »jaz verjamem v nase fante in vem da lahko premagajo« (24ur.com 2010m: komentar chicago.bears); »Bravo slovenska košarkarska reprezentaca, namanj 8. boste na svetu, ne ozirajte se na zagrenjene, nehvaležne ljudi v Sloveniji, to niso vaši navijači! Bil sem z vami v Istanbulu, hvala vam za vse srečne trenutke,

ponosni smo na vas, verjamem, da lahko da lahko ta generacija do leta 2013 osvoji medalijo na enem izmed velikih tekmovanj !« (MMC RTV Slovenija 2010j: komentar diazepam).

4) Nesmrtnost se košarkarski ekipi ne pripisuje, saj je večina nad doseženim bila razočarana. Ta uspeh je bil premajhen, da bi vseboval ta element.

5) Na globoko čustveno prevzetost, ki se kaže tudi s tolaženjem drugih in optimizmom: *»Glave gor! Čestitke našim za preboj v osmino [...] Pač en klinc, če so zgubli, bo pa naslednjič bolje!«* (MMC RTV Slovenija 2010i: komentar metodus).

Morebitni neuspehi pa v večini primerov (72,5 %) gledalcev ne odvrčajo od nadaljnega spremljanja in gledanja športnih prireditev, kar kaže visoko prizanesljivost do neuspehov športnih ljubljencev. Po drugi strani pa obstajajo tudi taki, ki so nadaljnje spremljanje športnih prireditev močno spremenili zaradi slabega športnega dosežka (Jošt 1999, 60). Nekateri kljub porazu navijajo dalje, nekateri pa se raje distancirajo in umaknejo. Tak enostaven izstop pa pri večini religij ni mogoč.

7 UGOTOVITVE

Na teoretični ravni ugotovimo, da športa ne moramo enostavno pojasniti in uvrstiti v enega izmed tipov religije. Če gremo po vrsti. Šport ni »čista« civilna religija, saj pri tej gre za hibrid med religijo in politiko. Molitve in priprošnje v športu pa so element, ki je skladen s civilno religijo. Po opredelitvi novih religijskih gibanj šport ne spada vanjo, saj se ne ujema glede časa nastanka, kajti vemo, da so njegovi izvori vsaj dva tisoč let starejši. V kategorijo new age-a ne sodi, saj je zanjo značilno, da je nasprotje institucionalnim religijam. Morebiti pa je zato, ker religija postaja nevidna, šport vedno bolj viden. Pri športu kot navidezni religiji in religiji brez religije, pa gre predvsem le za uporabo enakega izraza, ki ima v resnici sekularen prizvok oziroma se ne nanaša na »pravo« religijo. Vsekakor šport in religija nista eno in isto, čeprav se včasih tako manifestirata. Tukaj gre predvsem za zunanje podobnosti, kajti vsebina je različna. Liturgične podobnosti v ritualih in simbolih so v glavnem posledica skupnega izvora. Obe strani teoretičnih argumentov se sicer zdita prepričljivi, vendar le do točke funkcionalne ekvivalentnosti. Se pravi, da športa vsebinsko ne moremo enačiti z religijo, lahko pa najdemo kopico funkcionalnih vzporednic. Kajti če trdimo, da je šport religija pridemo do zanimivega paradoksa. Tisti, ki je na primer verski in športni fanatik hkrati, je torej posledično pripadnik dveh religij, kar pa je izključujoče.

Tudi skozi empirično analizo se ne izkaže, da bi ljudje resnično verjeli, da so športni junaki bogovi, da bi imeli nadnaravne sposobnosti in bili nesmrtni, kar je sicer bistvena značilnost religije. Menim, da gre v večini primerov le za uporabo religijskega besednjaka, ki je v prvi vrsti posledica na eni strani veličine športnikov in njihovih uspehov ter trenutne evforije, ki prevzame športne navdušence ob njihovem uspehu. Svoje občutke tako lahko ustrezno izrazijo le s pomočjo besed oziroma izrazov, ki jih prvenstveno povezujemo z religijo. Navedenemu pritrjuje tudi popolna odsotnost posameznih religioznih elementov v primeru dosega rezultata, ki je slabši od pričakovanega. Je pa mogoče ugotoviti, da je prisotna določena vera, in sicer vera in upanje v zmožnosti športnikov doseči uspeh, o gotovosti njihovega uspeha namreč ni mogoče govoriti. Izstopa primer Petre Majdič, kjer so odločilno vlogo odigrale otežene okoliščine, zaradi katerih je bil njen uspeh povzdignjen na stopnjo čudeža in je bila posledično proglašena za boginjo. V njenem primeru je namreč potrebno upoštevati, da so navijači pričakovali medaljo, zato so bili pretreseni ob njenem padcu in nato je sledilo nepopisno veselje ob osvojitvi medalje, saj bi le-ta po vseh »pravilih« morala biti nedosegljiva. Zato pa ne gre povsem izključiti, da kakšen posameznik dejansko živi zaradi nekega športnega idola, kateremu podredi svoje lastno življenje ter začne dejansko verjeti v njegovo nadnaravnost in božanskost.

8 SKLEP

Šport in religija sta pomembni družbeni instituciji in imata nedvomno nekatere vzporednice, vendar te podobnosti med športom in religijo obstajajo predvsem na zunanji oziroma liturgični ravni. Tako ne moremo z gotovostjo trditi, da je šport oblika religije, saj so protiargumenti enako prepričljivi. Najbolj prepričljiv pa je ta, da to, kar je v religiji bistvo, se pravi vera oziroma svetost, je v športu le stranski element. Raziskovalnega vprašanja torej ne moremo potrditi, oziroma ga lahko potrdimo le delno. O športu torej ne moremo govoriti kot o religiji, lahko pa trdimo, da ima v sodobnih zahodnih družbah nekatere funkcije enake kot religija in zato pri nekaterih posameznikih zavzema njeno mesto.

Analiza vsebine komentarjev štirih izbranih športnih dogodkov v letu 2010 sicer pokaže na številne vzporednice. Vendar gre za površinske podobnosti oziroma uporabo religijskega besednjaka, zato naše hipoteze o tem, da športniki za navijače predstavljajo objekt čaščenja, ne moramo v celoti potrditi, saj primer Petre Majdič hipotezo v celoti potrди, ostali trije pa ne.

9 LITERATURA

Aldridge, Alan E. 2000. *Religion in contemporary world: a sociological introduction*. Cambridge: Polity Press.

Ban, Tina. 2008. *Novodobniška duhovnost: od zgodovinskih izvorov do sodobne podobe*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Coakley, Jay J. 1998. *Sport in society: issues and controversies*. Boston: Irwin/McGraw-Hill.

Coakley, Jay in Eric Dunning, ur. 2002. *Handbook of sport studies*. London: Sage Publications.

Črnič, Aleš. 2003. Odnos sodobnih družb do novih religijskih gibanj. *Teorija in praksa* 40 (1): 117–135.

Davie, Grace. 2005. *Religija v sodobni Evropi: mutacija spomina*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Delo.si. 2010a. FOTO: Junakinja Majdičeva ima zlomljena štiri rebra, 18. februar 2010. Dostopno prek: <http://www.delo.si/sport/zimski-sporti/foto-junakinja-majdiceva-ima-zlomljena-stiri-rebra.html> (12. julij 2012).

--- 2010b. Petra Majdič moralna olimpijska prvakinja, 19. februar 2010. Dostopno prek: <http://www.delo.si/sport/zimski-sporti/petra-majdic-moralna-olimpijska-prvakinja.html> (12. julij 2012).

--- 2010c. Pristrčna dobrodošlica za junake, 26. junij 2010. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/111209> (12. julij 2012).

Doupona Topič, Mojca in Krešimir Petrović. 2006. *Šport in družba: sociološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Gerjolj, Stanko. 2003. Šport in religiozna dimenzija življenja. V *Filozofija športa: zbornik*, ur. Dušan Macura in Milan Hosta, 51–59. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Jošt, Bojan. 1999. *Analiza spremljanja športnih panog v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.

Lay, Nancy E. 1993. *Sport and religion: an unholy alliance*. Dostopno prek: ERIC.

Leonard, Wilbert Marcellus. 1998. *A sociological perspective of sport*. Boston: Allyn and Bacon.

Luckmann, Thomas. 1997. *Nevidna religija*. Ljubljana: Krtina.

Macionis, John J. in Ken Plummer. 2009. *Sociology: a global introduction*. Harlow: Pearson Prentice Hall.

Miller, Toby in Alec McHoul. 2002. Šport v popularni kulturi in vsakdanjem življenju. V *Cooltura: uvod v kulturne študije*, ur. Aleš Debeljak, Peter Stanković, Gregor Tomc in Mitja Velikonja, 265–281. Ljubljana: Študentska založba.

MMC RTV Slovenija. 2010a. *Petra s herojsko predstavo do »diamantnega« bron!* Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si/sport/preostali-sporti/olimpijske-igre-2010/smucarski-teki/petra-s-herojsko-predstavo-do-diamantnega-brona/223823> (10. julij 2012).

--- 2010b. *Po podelitvi medalj Petra s helikopterjem v bolnišnico*. Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si/sport/preostali-sporti/olimpijske-igre-2010/po-podelitvi-medalj-petra-s-helikopterjem-v-bolnisnico/223844> (10. julij 2012).

--- 2010c. *Tina iz Črne do olimpijske srebrne!* Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si/sport/preostali-sporti/olimpijske-igre-2010/alpsko-smucanje/tina-iz-crne-do-olimpijske-srebrne/224075> (10. julij 2012).

--- 2010č. *Hladni kanadski navijači zavedli slovensko šampionko*. Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si/sport/preostali-sporti/olimpijske-igre-2010/alpsko-smucanje/hladni-kanadski-navijaci-zavedli-slovensko-sampionko/224103> (10. julij 2012).

--- 2010d. *Kek: Naj gre vse skupaj k vragu*. Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si/sport/nogomet/fifa-sp-v-nogometu-2010/kek-naj-gre-vse-skupaj-k-vragu/233224> (10. julij 2012).

--- 2010e. *Šuler, nogometna Petra Majdič, ne obžaluje ničesar*. Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si/sport/nogomet/fifa-sp-v-nogometu-2010/suler-nogometna-petra-majdic-ne-obzaluje-nicesar/233240> (10. julij 2012).

--- 2010f. *Kek: »Če zapravimo to vzdušje, smo svetovni idioti«*. Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si/sport/nogomet/fifa-sp-v-nogometu-2010/kek-ce-zapravimo-to-vzdusje-smo-svetovni-idioti/233243> (10. julij 2012).

--- 2010g. *Bergantov dnevnik: Borili so se častno, vedli športno*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/sport/nogomet/fifa-sp-v-nogometu-2010/bergantov-dnevnik-borili-so-se-castno-vedli-sportno/233265> (10. julij 2012).

--- 2010h. Foto: *16 trojk in izjemna obramba za zgodovinski četrtfinale*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/sport/kosarka/sp-v-kosarki-2010/foto-16-trojki-in-izjemna-obramba-za-zgodovinski-cetrtfinale/238557> (10. julij 2012).

--- 2010i. *Turški stroj zmlél slovenske sanje o polfinalu*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/sport/kosarka/sp-v-kosarki-2010/turski-stroj-zmlel-slovenske-sanje-o-polfinalu/238826> (10. julij 2012).

--- 2010j. *Slovenija turško zgodbo sklenila s porazom*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/sport/kosarka/sp-v-kosarki-2010/slovenija-tursko-zgodbo-sklenila-s-porazom/238995> (10. julij 2012).

Pisk, Jernej. 2010. (Ne)vidna religija športa. *Šport: revija za teoretična in praktična vprašanja športa* 58 (1/2): 30–33.

Rožanc, Marjan. 2009. *Maša dvajsetega stoletja*. Ljubljana: Študentska založba.

Smrke, Marjan. 2000. *Svetovne religije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Šaver, Boštjan. 2009. Družbena invencija in ideološka konstrukcija modernega športa. V *Kalejdoskop športa: uvod v športne študije*, ur. Mitja Velikonja, Peter Stanković in Gregor Starc, 13–130. Maribor: Aristej.

24ur.com. 2010a. *FOTO: Majdičeva iz pekla do zvezd*. Dostopno prek: http://24ur.com/sport/zimski_sporti/majdiceva-padla-na-ogrevanju.html (10. julij 2012).

--- 2010b. *»Zadnjih sto metrov je vsa gostilna laufala z njo«*. Dostopno prek: http://24ur.com/sport/zimski_sporti/petrino-medaljo-bucno-proslavili-tudi-v-dolu.html (10. julij 2012).

--- 2010c. *FOTO: Bronasta Petra končala tekmovalno sezono!* Dostopno prek: http://24ur.com/sport/zimski_sporti/bronasta-petra-zaradi-stirih-zlomljenih-reber-koncala-oi.html (10. julij 2012).

- 2010č. *Padec Majdičeve: Do pravice prek pravnih poti?* Dostopno prek: http://24ur.com/sport/zimski_sporti/pridrzuje-si-moznost-nadaljnjih-pravnih-korakov.html (10. julij 2012).
- 2010d. *FOTO: Tina Maze srebrna v superveleslalomu.* Dostopno prek: http://24ur.com/sport/zimski_sporti/tina-maze-se-vedno-drzi-olimpijsko-medaljo.html (10. julij 2012).
- 2010e. *VIDEO in FOTO: Tinino slavlje v slovenski hiši.* Dostopno prek: http://24ur.com/sport/zimski_sporti/tina-maze-pricakujem-se-eno-kolajno.html (10. julij 2012).
- 2010f. *FOTO: Maze: Izpolnile so se mi otroške sanje.* Dostopno prek: http://24ur.com/sport/zimski_sporti/maze-izpolnile-so-se-mi-otroske-sanje.html (10. julij 2012).
- 2010g. *FOTO in VIDEO: Maze: Lepo je biti doma!* Dostopno prek: http://24ur.com/sport/zimski_sporti/na-24ur-com-spremljajte-prihod-tine-maze-v-domovino.html (10. julij 2012).
- 2010h. *FOTO in AVDIO: Slovenija na vrhu skupine C.* Dostopno prek: <http://24ur.com/sport/nogomet/v-zivo-slovenija-alziriya.html> (10. julij 2012).
- 2010i. *FOTO in AVDIO: Slovenci po vodstvu z 2:0 iztržili »le« remi.* Dostopno prek: <http://24ur.com/sport/nogomet/v-zivo-slovenija-zda-0-0.html> (10. julij 2012).
- 2010j. *FOTO in AVDIO: Koren: Smo razočarani, a ponosni.* Dostopno prek: <http://24ur.com/sport/nogomet/slovenija-anglija-0-0.html> (10. julij 2012).
- 2010k. *FOTO&VIDEO: »Ni vedno rezultat tisti, ki te naredi velikega«.* Dostopno prek: <http://24ur.com/sport/nogomet/slovenski-junaki-prihajajo-domov.html> (10. julij 2012).
- 2010l. *FOTO: Slovenci za četrtfinale ponižali Avstralce.* Dostopno prek: <http://24ur.com/sport/kosarka/slovenija-avstralija.html> (10. julij 2012).
- 2010m. *Lakovič: Ne bomo se zadovoljili s četrtfinalom.* Dostopno prek: <http://24ur.com/sport/kosarka/nachbar-imamo-se-rezerve.html> (10. julij 2012).

--- 2010n. *FOTO: Turki previsoka ovira.* Dostopno prek:
<http://24ur.com/sport/kosarka/turcija-slovenija.html> (10. julij 2012).